

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrletno K 5.—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 80.—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Mačeha in pastorki.

»Suženj je bil po telesu tudi človek, po duhu pa ni bil človek.« (Nekje.)

V svojih otroških letih sem najraje poslušal pripovedke o hudobnih mačehi in o pastorkah, ki nam jih je zbranim okrog gorke peči pravila stara mati. Razne take pripovedke žive med našim narodom, a skoro najbolj so v raznih variantah razširjene pripovedke o mačehi in pastorkah. Morda jih je ustvarjal narod, ker je tudi on okušal hudobnost, krivice in neusmiljenost svoje mačeha.

Dokler je živela prava mati, so bili njeni otroci srečni in zadovoljni. Po materini smrti pa zagospodari v hiši mačeha z vso svojo hudobnostjo in krivičnostjo. Mačeha dobi svoje otroke in sedaj še bolj zasovraži otroke prejšnje matere. Ne daje jim belega kruha, kakor svojim otrokom, oblači jih v cunj, svoje otroke pa v najlepšo obleko, odkazuje jim najtežja in najslabša dela njeni lastni otroci postopajo. Zgodi se, da otroci prave matere odrastejo, dovolj jim je mačehinih krivic in hočejo mačeho strmoglaviti. Ne posreči se jim. Pri mačehi imajo sedaj še slabše življenje. Zapustijo svoj rodni dom, gredo po svetu iskat kruha. Na njih domu pa gospodari mačeha in se vesel, da je sama s svojimi otroci; ne pomisli, da si je z nasiljem prilastila tuj dom. Otroci pa, ki so odšli daleč od doma v tujino, ne pozabijo na svoj dom, vedno mislijo kako bi ga zopet dobili v svoje roke, kako bi zopet zagospodarili tam, kjer je živela njih mati in njih predniki. V tujini imajo srečo, vrnejo se bogati, ker jih je tujina nagradila za njih pridnost in poštenost. Mogočni se vrnejo in strmoglavijo mačeho in njene otroke, ki morajo z mačeho vred po svetu. In glejte! Poznam mnogoštevilno rodbino, ki ji gospodari mačeha. Pastorki, ki so nadarjeni in zmogni, morajo opravljati v lastnem domu najslabša dela, svoje otroke jim nastavlja za paznike in varuhe s tem, da jim daje najvišja in najvažnejša mesta. Pastorkom vsiljuje svoj jezik, ne pusti jim, da bi se izražali v jeziku svoje matere. Če pastorki govorijo v svojem materinem jeziku in česa prosijo, jih gledajo zaničljivo in jih odpravijo, češ da ne razumejo! Včasih se hočejo pastorki svobodno pogovoriti o bodočnosti svojega doma, o svojih bratih, o svojem delu za boljšo bodočnost, pa so jim koj za hrbtom otroci mačehini, ki hitro javijo mačehi vse pogovore in sklepe. Mačeha kaznuje svoje pastorko, ker se boji njih moči in vsakega solnčnega žarka, ki bi oznanjal in prinašal rešitev.

Tudi ti pastorki zapuščajo svoj dom v velikem številu, tako velikem da stoji domovi, zapuščeni, domača zemlja je neobdelana. Odhajajo v tujino, ki se krasi in bogati z delom njih rok. Mnogi pozabijo na svoj dom in se potujijo, a mnogi še mislijo nanj. In zgodilo se bo, da se bodo vrnili v svoj dom in da bodo tam zagospodovali, mačehini otroci pa bodo šli na dom svoje mačeha.

Nekaj pa je pri tej rodbini čudnega! Pripovedke o mačehi in pastorkah vam nikdar ne povejo, da se je kdaj kateri otrok prave matere tako daleč izpozabil, da bi stopil v službo mačeha in njenih otrok ter da bi potem skupno z njimi uničeval svoje brate. Pri tej rodbini pa se to dogaja. Veliko otrok stopa v službo mačeha, a ne zato, da bi koristili svojem domu, zaničujejo in ponižujejo ga z vsako besedo, z vsakim korakom! In hujši so kakor pastorki! Suženj po duhu ni človek!

Oni iz tujine se bodo vračali! Vstali bodo boljši dnevi, v domu prave matere bo zavladalo po hudem in velikem trpljenju nepopisno veselje, ker pravica bo zmagała nad krivico...

Oni iz tujine se bodo vračali! Vstali bodo boljši dnevi, v domu prave matere bo zavladalo po hudem in velikem trpljenju nepopisno veselje, ker pravica bo zmagała nad krivico...

Impozanten shod tržaških Slovencev.

Naměstništveni odloki in glas občinstva.

Trst, 1. septembra.

Se predno so bili izdani od tržaškega naměstništva odloki, ki ukazujejo (tržaški) mestni občini, da mora odpuštili iz službe vse tuje podanike (regnikole), ki so zaposleni pri njej kot javni funkcionarji, smo nešteto krat pisali, kako poplavljaljo regnikoli naše mesto ter na ta način odjedajo domačinom kruh. Velikokrat smo že pisali o brezposelnosti slovenskega delavstva v Trstu, katerega povzročajo tuji podaniki, regnikoli, ki prihajajo v Trst, kjer najdejo vedno odprta vrata pri našem mestnem magistratu, ki protežirajo regnikole na vse mogoče načine. Glavni vzrok tega protežiranja regnikolov je pač ta, da ima gospoda pri magistratu italijansko srce.

Tudi na našo vlado je padla marsikatera ostra beseda, zakaj videli smo, da se prav nič ne briga, da se napravi konec temu neprestanemu priseljevanju regnikolov v Trst. Videli smo, da vlada mirno gleda, kako se šopiri v Trstu okrog 40.000 regnikolov, in videli smo, da mirno gleda, kako so prisiljeni njeni lastni državljani in davkoplačevalci zapuščati lastno domovino in oditi v tujino sl iskat kruha, ker mu ga doma odjedajo tujci.

Mnogo se je že pisalo na račun temu priseljevanju regnikolov, in tudi nešteto krat so bile že odposlane razne resolucije slovenskega delavstva na naměstništvo, v katerih se je zahtevalo, naj stori vlada kak ko-

rak proti temu priseljevanju regnikolov, ki so v škodo državljanom in državi sami.

Mnogo časa je preteklo, ne da bi vlada storila najmanjšega koraka. Končno pa se je vendarle našel energičen mož, naměstnik princ Hohenlohe, ki je izdal omenjene odloke, ki zahtevajo od mestne občine, da odpusti iz javne službe vse regnikole.

Kakor hitro je bil izdan ta odlok, je nastal hrup v nekaterih italijanskih listih. Magistratovci in italijanci so se oglašali in protestirali proti odlokom in celo italijanska vlada se je zavzela za svoje. Italijani so izvršili svojo komedijo.

Tedaj pa so začutili tudi tržaški Slovenci ponovno potrebo, da izrečejo svoje mnenje o naměstništvenih odlokih, zato je bil sklican danes ob 8. uri zvečer shod v »Narodnem domu«. Se pred določeno uro je bila dvorana popolnoma napolnjena. V parterju, na galeriji, na stopnicah in vežah ter celo za odrom je bilo vse napolnjeno občinstva. Celu na trgu pred »Narod. Domom« je stalo več sto ljudi, ker niso našli prostora v dvorani. Tako ogromnega shoda menda še ni bilo v »Narodnem domu«. Čeprav je bila v dvorani zaradi gneče neznoša vročina, je občinstvo mirno čakalo govornikov. Ko so ti stopili na oder, so bili pozdravljeni z gromovitim aplavzom.

Shod je otvoril dr. E. Slavik. Na kratko je očrtal namen shoda. Prosil je zborovalce, naj mirno sledijo izvajanjem govornikov. Vsakdo dobi lahko besedo. Predsednik je nadalje povdarjal, da imajo regnikoli najboljše službe pri magistratu, hotelo bi se, da postanejo regnikoli tudi policisti. (Hrup.) Nato je podal besedo glavnemu poročevalcu drž. in dež. poslancu dr. O. Rybaču.

Burno pozdravljen je nastopil dr. Rybač. Izrazil je svoje veselje, ker vidi, da je udeležba impozantna. To je najboljši dokaz, da so razmere našega delavstva neznoše. Kakor nikjer, je v naši državi mogoče, da dobi tujec najboljše službe, domačin pa mora iti s trebuhom za kruhom po svetu, zakaj importacija in protežiranje regnikolov je doseglo že vrhunec. Opozarjalo se je že vlado zaradi teh krivic, a dolgo časa je ostal naš glas, glas vpijočega v puščavi. Naposled se je našel mož, ki je uvidel krivico ter izdal odredbo proti regnikolom. Njegova odredba je bila povsem postavna. Da ne smemo biti tuji podaniki v javnih službah, stoji že v osnovnem zakonu. In naměstniški dekreti odgovarjajo popolnoma zakonu. Italijani pa so zagnali krik, mi pa ne zahtevamo nič drugega, kakor da se postava spoštuje. (Odobranje.) Oni pravijo, da je v Trstu samo par advokatov, ki kričijo proti mirnim in pridnim regnikolom, a da se za vse to niti ne zmeni slovensko delavstvo. (Hrup.) Toda ne samg mi, ampak vsi treznomisliči so pri-

znali, da so naměstništveni odloki ne samo pravični, ampak tudi nujno potrebni za domače delavstvo. Tako je rekel tudi dr. Wilfan v mestnem svetu. (Aplavz.) Naši nasprotniki pravijo, da so ti odloki kruti, ker bo marsikak regnikolo vržen na cesto, a tem, ki govorijo o krutosti in neusmiljenosti, se prav nič ne smili na tisoče Slovencev, ki morajo vsled regnikolov zapustiti svojo domovino. Tem groznim in pogubonosnim razmeram pa je kriva naša vlada za celih 80 odstotkov, zakaj ona edina bi bila morala poskrbeti, da se enkrat za vselej ustavi to priseljevanje regnikolov. A tega vlada ni storila. Se več, vlada trpi, da se zidajo celo vojašnice, trdnjave, sodnije ter železnice od regnikolov. Podjetniki imenovanih zgradb sprejemajo na delo regnikole, čeprav je rečeno v klavzuli, da tega ne smejo storiti. Vlada pa molči, in čeprav se je interpelliralo v državnem zboru ter dokazalo, da so med delavci regnikoli celo preblečeni italijanski oficirji, ki potem poročajo svoji vladi o vseh tajnostih (Čisto prav!) V mestnem svetu so se izrekli proti odlokom italijanski liberalci in tudi socialisti. (Sramota.) Italijanske liberalce itak poznamo, poznamo pa tudi socialiste, ki so v takih slučajih vedno zagrizeni konservativci. Puecher, voditelj socialistov je glasoval za predlog proti naměstništvenim odlokom, a je končno dejal, da je za to, da dobijo najprej domačini službo, potem tujci. (Hripanje.) Puecher je prižigal svečo najprej Bogu, nato hudiču. Oni, kot socialisti so za vse ljudi in ne poznajo državnih mej, a Puecher je bil izvoljen za glasovi Tržačanov, italijanskih in slovenskih, a glasuje njim v škodo. In na to pošiljajo socialisti še kriva poročila (o govoru dr. Wilfana v mestnem svetu) v nemški list »Arbeiterzeitung«. (Sramota.)

Končno je dejal govornik, da bi bila vendar sramota za našo vlado, ko bi se ustrašila regnikolov in se zavzela zopet za tiste, ki bi ji lahko prišli o prvi priliki nasproti z bajoneti, a zapuščajo svoje državljane, ki so ji stali vedno na strani. Če misli vlada, da ima pričakovati več od regnikolov v eventualni vojski, potem naj se le retirira. Lahko pa trdimo, da dokler bo imela ob sebi Slovence, se ji ni treba bati teh »lačenbergerjev«.

Končno predlaga govornik sledečo resolucijo:

Slovenci, zbrani dne 1. septembra 1913. l. na shodu v »Narodnem domu« v Trstu

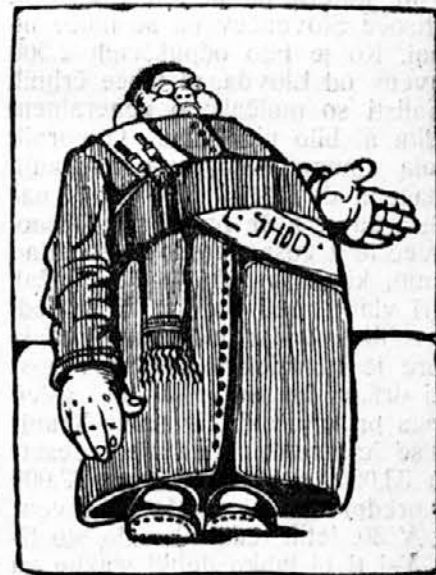
odobravajo stališče, ki ga je vendar enkrat zavzela avstrijska vlada nasproti nastavljanju laških državljanov v jav. službah v Trstu, ker je to podpiranje tujih elementov na škodo domačega, dela potrebnega življa in državnih interesov in

pričuje, da bo vlada svoje stališče branila in uveljavila nasproti vsem vplivom ter tudi v bodoče skr-

Klerikalna procesija.

Po Ljubljani, slavno znani slaven se sprevod vrši, zbrali v njem katoličani so od daljnih se strani.

To je množica velika na ljubljanskih ulicah — tiho se naprej pomika — za Ljubljano belo — strah.

Vodja.

V prvi vrsti gre voditelj, to mogočen je gospod — on je naroda učitelj — in za njim gre cel sprevod.

Mnogo dela, mnogo truda treba je za dobro stvar — bila res je borba huda, zdaj nad ljudstvom je vladar.

Pevski zbor (tercet).

Za voditeljem po vrsti prvi pride pevski kor, se glase glasovi čvrsti tako poje pevcev zbor:

»Narodnost ni za kristjana, ker sovraštvo je množi, nam so le nebesa znana, kjer se narod veseli.«

(Dalje jutri.)

LISTEK

PAVEL BERTNE:

Otrok ljubezni.

(Dalje.)

»No, kaj je z računom? Ali se požuriš, ali ne!«

Energično se je zaglobil v svoje številke in svote; par trenutkov nato si je oddahnil:

»Tako, gotov sem; na pot, velika deklica!«

Odklaga sta po hodniku, ki vodi iz režijske pisarne naravnost na Strashurški bulvar.

Gilberta se je bila takoj obesila Florestanu za komolec.

O — ravan kakor star nekoliko opuljen petelin, ona — čebljajoka kakor preljubka mala ptičica... tako sta jo mahala peš po Mažentskem bulvarju.

Dospela sta domov.

»No, Kastor,« je viknila deklica kužku, ki ji je lajal naproti, »ali boš miren ali ne!«

Toda kakor se »očka« ni mogel oteti plohe njenih poljubov, tako je morala tudi ona najprej pretrpeti burno poskakovanje in nerazumljivo pozdravljanje svojega štirinovega prijatelja.

Braneč se nekoliko — zaradi lepšega — mu je govorila:

»Da, da, saj si dober kužek, dober kužek, rada te imam... da, da,

da, samo ne maži mi obleke, da me očka ne ošteje...«

Smele se je obrnila k Florestanu:

»Nič mi ne verjame...«

Kakor hudournik je zbučala v hišo.

»Dober dan, Roza!«

»Dober dan, gospodična!...«

Stara Roza je bila nedvomno tista, ki jo je najbolj prizadela grdobija let.

Vsa sključena je bila zdaj, vsa majava...

Da, da, našla je bila zavetje za svoja stara leta v tej ubogi mali hišici, pri tem vrlem možu, ki mu je bila dejala že pred davnim časom:

»Gospod, za veliko rabo res nisem več, toda saj ne pojem mnogo. Samo da najdete kotichek, kjer bom smela spati — drugega ne zahtevam za to, da vam bom kuhala in pospravljala hišo.«

In tako je bilo — kakor od nekda — tudi tisti dan vse v redu v sobi, ki je bila postala Gilbertina sobica, hkrati pa je tudi nadomeščala salon.

Klavir, venci, palme in »spominki« starega tenorja so dajali temu salonu zelo slikovito lice; Florestanu samemu pa se je zdel sploh najlepši vseh salonov na svetu.

Kakor hitro sta stopila vanj, je planila Gilbertina sama od sebe h klavirju:

»Daj, očka, ne gubiva časa! K učenju, k učenju!«

In Florestan, ki je bil skrbno slekel in obesil svojo škrtčevko ter natekal star volnen jopič, ki ga je imenoval prav imenitno svojo domačo suknjo, je sedel v naslanjač, tik poleg stolca, na katerem je Gilberta že preludirala, ubiraje neurejene skale.

Toda on je ustavil glasovni tok:

»Daj, dragica, Mozartovo sonato... Prstki so ti že je valjeni — danes hočeva paziti na izraz.«

Deklici so se zasvetile zelenkastomodre oči; začela je igrati resno in marno, stari tenor pa je zibal glavo:

»Dobro... Ah, to pa ni bilo več tako dobro. Ponovi ta takt, prej je bil... Tako, to je boljše... Daj, še enkrat. Ah, zdaj je izborna, to je čisto pravi slog, bravo!«

Tako je trajala lekcija dobrino uro. Nato ji je rekel zdajci:

»Nehaj — dovolj je za noč. Utrudila si se... glej, vsa mokra si.«

»Ali si zadovoljen z mano?«

»Da, ljubka moja, zelo zadovoljen.«

»No, dragi očka, potem mi daj plačilce.«

»Plačilce?...« je zategnil, kakor da je ne razume.

»Da, da; že veš, kakšno.«

»I, seveda...«

»Kar takoj! Pozneje porečeš, da je prepozno, da nimaš več časa, in ne vem, kaj še...«

»Naj pa bo, če mora biti.«

Zavzel je pri klavirju Gilberti-

no mesto, ona pa je stopila poleg njega. Začela sta s petjem.

»No, zapoj mi skalol!...«

Udaril je akord.

Mala je zapela z glaskom, ki je bil še otroški, toda zvonek, jasen in mehak, on pa jo je nadzoroval, popravljal je ji skrbno lego not, stojo in vsako najmanjšo malenkost.

Zdajci pa jo je ustavil.

»Čemu?... je vzkliknila ona. »Saj lahko pojem še mogoče višje.«

»Ravno zato, ker nočem, da bi. Niti v svojo zabavo ne smeš delati tega. S tem bi si utrudila glas, namesto da ga vzgojiš do velike gibčnosti. Ako me boš ubogala, boš pela dolgo in lepo.«

»Kakor ti.«

»Oh, prililjivka!«

Poljubila ga je kakih dvajsetkrat kamor je padlo: na čelo, na lici, na plave lase...

Šele Roza je prekinila to razdelitev nagrad, ko je stopila v sobo in naznanila:

»Večerja se hladi, gospod in gospodična!...«

XX.

Polkovnik d'Ormoá.

Nekega dne sta se vračala Florestan in Gilberta po bulvarju Maženta, kakor običajno.

Bilo je sredi poletja.

Solnčni popoldan je hladila rahla sapica, ki je delala vročino milejšo in zrak prijetnejši.

Korakala sta, pravila drug drugemu svoje zgodbe in čebljajoka kakor dva stara prijatelja. Zdajci pa se je ustavil Florestan kakor vkopan in izpremenil barvo parkrat po vrsti.

Pred njim je stal gospod...

Gospod, ki mu je bilo malo nad štirideset let; zelo eleganten, z rdečo rozeto častne legije v gumbnici. Temnolas gospod vitke postave, z zavihanimi, malce osiveli brkami — gospod, ki ga je spremljal lep mladenci, istotako temnolas, z medlo poltjo, ki mu je sinela na zgornji ustnici v senci jedva poganjajočih brkov — prelesten fant, ki mu nikakor še ni moglo biti dvajset let.

In tudi gospod se je ustavil ter vzkliknil od presenečenja

»Ne motim se.« je dejal s prijetno zvanečim glasom. »To je gospod... gospod...«

Zlomka! Slika čudaškega dobričine mu je bila ostala kaj dobro v spominu — manj pa ime, ki mu ga je bil povedal ta stari tenor.

Toda Florestan, kakor je bil sam zmeden, mu je priskočil na pomoč:

»Florestan Roajané, da, gospod, jaz sem.«

»Roajané... da, da; ime mi je bilo na jeziku. In kakor vidim,« je dejal z usmevom, »tudi vi me še poznate, dragi gospod.«

»Kako vas ne bi, gospod grof d'Ormoá!...«

Prvega genotja je bil zdaj konec, vračala se mu je sigurnost.

(Dalje.)

bela za to, da v vseh javnih službah in podjetjih najdejo zaslužek domačini.

Predlagal je na to tudi, naj se izvoli deputacija, ki ponese resolucijo na namestništvo. Deputacija naj sestoji iz članov N. D. O. in Z. J. Z. Prenehal je z besedami, da se vlada sedaj ne bo mogla izgovarjati, da je premalo informirana o željah slovenskega delavstva. (Odobranje.)

Dr. Vekoslav Kišovec.

Govornik je nastopil v imenu N. D. O. Omenil je, da je njegova dolžnost, da se izreče proti priseljencem regnikov v Trst, zakaj oni so za domače delavstvo največje zlo. N. D. O. je že neštokrat interveniral pri raznih gibanjih proti regnikom in tudi vlado je že večkrat ožigala zaradi njene nebržnosti. O priliki gibanja pri parobrodni družbi »Dalmacija« se je posrečilo organizaciji odgnati 13 regnikov, a nastal je krik in grozilo se je z generalno stavko, katera pa ni imela uspeha. Za tisoče Slovencev pa se nihče ne zmeni. Ko je bilo odpuščenih 2.000 delavcev od Lloyda, ni nihče črnil. Socialisti so molčali: o generalnem štrajku ni bilo niti duha. Govornik podaja mnogo dokazov o zatiranju domačega delavstva in pristavi napoved, da se neče baviti s politično, temveč le z gospodarsko in socialno stranjo, ki jasno slika naš položaj. Sveto vlado pred gadom, ki ga redi na svojih prsih ter poda statistiko, iz katere je razvidno, kakva nevarnost preti državi in državljanom vsled silnega priseljavanja. Iz same Kranjske se je izselilo v zadnjem desetletju 33.000, v predzadnjem 32.000 in v predpredzadnjem 24.000 Slovencev. V 30. letih tedaj okroglo sto tisoč. Vsi ti bi lahko dobili službo na Primorskem, kajti v Istri je 17.000 regnikov, na Goriškem 10.000, v Trstu pa na 40.000. Skupno torej okrog 70.000. V Trstu je razmerje regnikov proti avstrijskim državljanom kakor 1 : 5. To je žalostno. Tega vlada neče videti. Toda to nevarnost bo videla, a tedaj bo prepozno. Ze sedaj nam hoče komandirati tujec. Vlada pa je čakala. Z njenim odlokom se popolnoma strinjamo in upamo, da ostane pri tem. Nato ožigala tudi razmere v delavski zavarovalnici in bolniški blagajni, kjer se godijo krivice Slovencev, čeprav so ti uradi pod državno kontrolo. Čas je, da vlada iztrebi vse regnike in ne samo tiste, ki so javni funkcio. narji. (Odobranje.)

Vekoslav Mrak

Je nastopil v imenu Z. J. Z. (Jaklič: »Pri železničarjih ni regnikov!« — Hrpu: klici: Ven z Jakličem.) Pri železničarjih res niso nastavljeni regniki, a Z. J. Z. je popolnoma solidarna z vsem delavstvom, ki se ga izpodrivajo regniki. Tej regnikolski nadlogi je kriva najbolj vlada, ki je s svojo nesrečno gospodarsko politiko pripeljala državo na rob propada. Regniki niso samo v Trstu in drugod po Primorskem, ampak celo v osrčju naše domovine nas že izpodjedajo. V ajdovski predlinici odjeda kruh domačemu prebivalstvu kakih 80 do 100 regnikov. Svoj precej oster govor je končal z apelo na vlado: Avstrija — Avstrijem! (Dolgotrajno pritrdjevanje.)

G. S. Škerlj je v svojem govoru omenal, da naša vlada zagraditi svoje meje proti praščem, ki so namenjeni za izvoz v Avstrijo ter proti kugi, ki bi utegnila priti z Balkana, proti kugi pa, ki prihaja iz Italije, ni nima nobenega sredstva. Skrajen čas je, da vlada nastopi z vso resnostjo proti regnikolskim privranci, ki odjedajo našemu delavstvu kruh

Koncert „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

(Nekaj črtic o skladateljih, zastopanih v vzporedju tega koncerta.)

Miti Bolakirrow, roj. l. 1837, v Nižnjim Novgorodu, je bil odlični ruski pianist in sodobnik slavnega ruskega virtuozna Antona Rubinstein. Kot komponist je bil odločen zagovornik in pospešitelj narodnega duha v glasbi in nasprotnik vseh tujih vplivov, osobito nemškega, na domačo glasbo. Kot tak je postal jako važen činitelj v razvoju ruske glasbe s pristnim narodnim značajem. Bil je ustanovitelj in ravnatelj glasbene šole v Peterburgu. Od 1867—1870, je bil nastavljen kot dirigent ruskega glasbenega društva in od l. 1883—1895 kot dirigent dvorne pevske kapele. Balakirrow ima mnogo zaslug za zbiranje ruske narodne pesmi in je l. 1866 tudi izdal zbirko takih pesmi. Njegove skladbe so med nami malo znane, med Rusi pa zavzema na koncertnem odru odlično mesto.

Njegova orientalska fantazija »Iskamev« je zgrajena na iako mar-

in zanašajo nemoralo med naše ljudstvo. — H koncu je izpregovoril nekoliko besed tudi g. E. Volarič, ki je očrtal žalostne razmere v tržaškem tehničnem zavodu.

Predsednik dr. Slavik je dal nato resolucijo na glasovanje, ki je bila sprejeta soglasno. Zahvalil se je zborovalcem na ogromni udeležbi in zaključil ta impozantni shod.

Po shodu.

Velikanska masa zborovalcev se je vsula na trg pred »Narodnim domom«. Množica je začela peti slovenske himne in se pomikati po ulici G. Carducci. Bil je to impozanten izprezvod, v katerem je bilo okrog 5000 ljudi. Ko je prišla ta pevajoča in vzklikajoča masa v bližino kavarne Chiozza, ji je zaprl pot močan kordon policije. Na drugi strani kordona se je zbrala kopica italijanskih mazinijancev, ki so začeli peti neko izzvalno pesem. Slovenska masa pa je zapela ponovno himno »Lepa naša domovina«, tako da je popolnoma zadušila italijansko izzivanje. Mazinijanci so bili kmalu razgnani in razpršeni na vse vetrove. Policija jih je poglala do sredine ulice Aquedotto. Več teh pobeljev je policija aretirala. Ogromno slovensko maso pa policija ni mogla tako hitro razgnati. Vendar se ji je posrečilo jo potisniti v razne ulice. Ko je šla skupina Slovencev mimo restavracije »Puntigam«, so začeli metati Italijani steklenice na Slovence. Zadetki so bili nekateri le od črepij, ki so odskakovale na tlaku. Na cesti je bilo cele kupe razbite steklovine. Temu prizoru so bili priča tudi nekateri policijski agentje, med temi tudi njihov inšpektor Titz. Ko bi se ne umaknil, bi bil zadet tudi on sam. Poklicana je bila policija, ki je zaprla vhode restavracije in aretiran je bil natak Carlo Zucchi, star 17 let, in lastnik restavracije Peter Cozzi. Policija je izpraznila lokal in ga dala zapreti. Tu je bil aretiran Slovenec Leopold Pirjevec in to na zahtevo dveh Italijanov, češ da sta videla, kako je pognal kamen v lokal. Toda Pirjevec ima pričo, ki je stala poleg njega pričo, ki je stala poleg njega ves čas in je pripravljena dokazati nasprotno. V neki ulici je bil aretiran italijanski dež. poslanec Camillo Ara in njegov pomočnik Bruno Ferluga. Oba sta bila odpeljana na policijo. — Razglašeno slovensko občinstvo se je ponovno večkrat zbralo in policija je naposled zatrobela »alarm«. Šele okrog polnoči so se ulice popolnoma izpraznile.

Danes ima vlada priliko videti izraz slovenskega delavstva, in upamo, da se vlada končno vendarle enkrat zgane. Ljudstvo je sito krivic že do grla.

Slovenska zemlja.

Koncert »Ljubljanskega Zvona« in kamniškega sal. orkestra v Kamniku.

Kakor smo že nedavno javili, priredila ti dve glasbeni društvi v nedeljo 7. septembra popoldne ob 5. uri koncert na vrtu Društvenega doma. V današnji od političnih borb razburkani dobi, se za umetnost katerekoli vrste naše občinstvo kaj malo meni; ne obiskuje umetniških razstav, niti koncertov. Kritika pa je v obče strankarska in piše rajše uničujoče, kakor podpira. Čudno ni tedaj, če tožijo naši umetniki in društva, ki streme za resnim umetniškim delovanjem, o hladnosti in brezbržnosti občinstva, o praznih koncertnih dvoranah in praznih kassah. Vspodbujajoče občinstvo in de-

kantnem triolskem motivu. V vednem variranju tega motiva jo razvijajo v blestečih stavku do mogočnega sklepa prvega dela. — Drugi del fantazije prične z novim, mirnim motivom, ki se vzpne v krasnem, melodioznem stavku do mogočne višine, kjer se nam v uprav orkestralnem blešku pokaže drugi motiv. Zmagovito se prelje veličastni melodični tok zopet v motiv prvega dela. Tu sledi delna ponovitev prvega dela, toda še z večjim stopnjevanjem, nakar se povzpne skladba v močnem stopnjevanju v zadnji del, poln veličastnega zmagoslavlja.

Henrik Wieniawski, ruski violonist, je bil rojen 1835 v Lublinu. Po dovršitvi svojih študij na pariškem konservatoriju je potoval kot virtuoz po Evropi in Ameriki. Po zaključitvi teh turnej (1850—1874) je bil imenovan profesorjem na konservatoriju v Bruslju. Čez dve leti je zapustil to mesto in zopet prišel s koncertnim potovanjem. Umrl je v Moskvi l. 1880. Kot komponist ima zelo častno mesto v svetovni violinski literaturi. Poleg mnogih drugih skladb za violino sta slavnostna dva violinska koncerta s spremljevanjem orkestra. D molov koncert, ki se bo izvajal na Zavezinem koncertu, je lahko umiljiva in melodiozna, iz treh stavkov obstoječa skladba.

narna podpora, oboje je k razvoju naše, še tako mlade in šibke slovenske umetnosti potrebno. A tudi med društvi samimi, dostikrat vlada smešno ljubosumje, preziranje, hladnost, nasprotstvo. Ze itak so redke napredne pevske vrste, vsak naval nasprotnika jej zamore razdreti in razpršiti, zato je nužno potrebno, da se streznimo, spametujemo in prikočimo na pomoč. Z veseljem pozdravljamo skupno sodelovanje društev, saj s tem se spoznavamo, spodbujamo in začenjamo ceniti drug drugega.

Ljubljanski Zvon je tožil še vsikdar, da so pri njegovih koncertih prazne dvorane, četudi se pošteno trudi zainteresirati za svoje delovanje ljubljansko zaspalo občinstvo. Poskusiti hoče svojo srečo sedaj v Kamniku. Salonski orkester — ne ga zamenjati z enakim klerikalnim podjetjem, ki ima samo namen begati občinstvo — je rade volje priskočil s svojo, sicer skromno, a vendar trdajubno godbo na pomoč s peterimi točkami, da se zamorejo pevci nekoliko oddahniti. Prepričani smo, da občinstvo razume trud obeh društev, ter bode vsled tega posejlo koncert v najobilnejšem številu. Zlasti pričakujemo obiska iz Ljubljane in kamniške okolice. Zvedeli smo, da je Zaveza jugoslov. učit. društev sklenila isti dan popoldne prirediti izlet v Kamnik. Priporočali bi, da bi se naše napredno občinstvo isti dan spomnilo našega velikega kamniškega rojaka pesnika Antona Medveda! Tako bi pokazali, da tudi napredno občinstvo ceni njega, ki ni bil ne klerikalni, ne liberalni, ampak slovenski poet!

Iz Nabrežine.

V pondeljškovi »Edinosti« se nabrežinski akademiki precej — na dolgo izgovarja kot v obrambo ondodnih zaspanih študentov. Prav ima, ko piše: »tukajšnje dijaštvo sploh nima nikakega smisla za javno življenje.« In s tem dijaštvom vred je podpisani akademik: Primus inter pares. No, saj je že čas, da se je oglašil nabrežinski kritik, ki pa nima gotovo namena ovirati narodno delo onemu, ki hoče delati. Lahka kritika nabrežinskega dopisnika vas je zdramila. Oglašate se v tržaškem listu. Opravičujete se, češ, naj kritizirajo one, kateri zaslužijo.

Kako pa vendar naj vas ne kritizira, ko ste vsi enaki. Počakajmo, naj izgine apatija. Imate li poguma? Na delo torej! Apatija mora izginiti in ne čakajte, da izgine sam ob sebi.

Cvetlični dan v prid našim vseučiliščnikom je res lep čin. S tem pa ni dokazano, da hočete vzbuditi nabrežinsko spečo narodnost.

Brezbržnost narodnih krogov napram nabrežinskemu narodnemu delavstvu, zimsko spanje C. M. D., preziraje našega jezika itd., vse to vas ne briga. Vse to se nam zdi velika ničla. Pred dvema letoma so se res začeli dramiti domači študentje. O tem priča delovanje na veselici C. M. D. dne 2. julija 1911. Nastopili so v pevskem zboru »Nabrežina«. Vse to delovanje je po kratki dobi dveh let prenehalo. Sledi mu nabrežinska apatija. — Sramujejo se narodnega dela. Nabrežinski kritik ni imel slabega namena. Le hotel vas je vzdražiti in obenem potarnati o potrebi otroškega vrta na postaji. Imamo otroški vrt, ali ta je predaleč. Nahaja se v vasi. V tej zadevi, mislim, da se bode pač kdo pobrigal.

Študentom ključemo: Na delo! Kar se tiče polnjenja kolon v »Dnevu«, jih bomo izpolnili lažje nego »Edinost«, ki je porabila za reklamo — celo kolono.

Peter Čajkovsky, roj. 1840 v Wofkinski, guvernement Wjatka, je študiral najprej pravoslovje, pozneje pa se je posvetil popolnoma glasbi ter umrl 1893 kot profesor konservatorija v Peterburgu. Prištevava se najmodernejšim novjšim ruskim skladateljem. Njegove skladbe se odlikujejo po pretesljivi melodiki in globoki nežnosti. Znan je njegovo simfonije (zlasti VI.), takisto njegove opere »Onegin«, »Pikova dama«, »Macepa«, »Jolanta«. Komponiral je tudi violinske in klavirske koncerte ter mnogo krasnih samospjevov.

Emil Adamič, sedaj c. kr. učitelj v Trstu, je bil rojen 25. dec. 1877. na Dobrovi pri Ljubljani. Z 10. leti je že pel na koru v cerkvi pri sv. Petru v Ljubljani, kjer je bil njegov oče v Ljubljani sedaj kot v pokolu živeči nadučitelj, organist. Nekaj let je študiral v gimnaziji, potem pa vstopil na učiteljsko. Ze tam je vodil tamburaški zbor »Zvezda«, ki mu je napisal mnogo glasbenih kosov. Na učiteljsku so mu bili glasbeni učitelji v klavirju in teoriji Sokoll (ta mu je dal, da se zaradi samostojnosti, ki jo je mladi talentirani Adamič že takrat kazal, maščuje, v klavirju ponavljalni izpit!), v violini Gerstner, pozneje pa v harmoniji in harmoniojsovlju Čerin. Šele zadnji mu je vcepil vese-

Iz Sv. Križa pri Trstu.

Tukaj se je vršil dne 1. septembra pogreb, kakoršnega ni še videlo svetokrižsko prebivalstvo. Pokopali smo namreč člana tukajšnjega »Sokola« Jožefa Košuta. Ta blaga duša je izpolnil šele dvajset let svoje starosti. Bil je tudi član pevskega društva »Skala«. Spreveda se je udeležilo tudi pevsko društvo »Skala«, ki je pod spretnim vodstvom g. Nazarija Križmana zapelo dve žalostinki. Pri sprevodu je svirala vrla Svetokrižska godba. Bilo je tudi mnogo deklet v krasni tržaški narodni noši, ter mnogo tujega in domačega občinstva. Krona vsemu temu pa je bilo to, da se je spreveda udeležilo mnogo članov Tržaške sokolske župe z društveno zastavo z bratom načelnikom Ambrožičem na čelu. Ponosno je razvijal Sokol na zastavi peruti, kakor bi hotel povedati, da edino v Sokolu je pravo bratstvo do groba. Po pogrebu pa so odšli tržaški Sokoli izpred gostilne Košuta ob 7. uri zvečer v Trst — pozdravljeni iz mnogo navdušenih grl s klici »Na zdar!« S tem pa, da so nekateri tukajšnji socialisti grdo govorili o Sokolovi zastavi, zato ker je stara, so pokazali pravo surovost in sovraštvo do Sokola sploh. Resnici na ljubo moramo povedati, da niso vsi taki, ampak le nekateri. Na tem mestu se zahvaljujemo očetu pokojnika za dar 20 K tukajšnjemu Sokolu in pevskemu društvu »Skali« ter izrekamo svoje sožalje žalujuki družini in sorodnikom. Bratu Jožefu pa ključemo v zadnji pozdrav blago doneči sokolski »Na zdar!«

Dnevni pregled.

Grofa Berchtolda so obiskali kolegi iz Albanije. Ministri namreč. In kadarkoli pridejo na obiske albanski prijatelji — saj drugih itak nima — mora gospod grof vedno pokloniti kakšen prezent. To pot je kolegom po poklicu obljubil mesto Argyrokastron, ki se priklapi Albaniji.

Stoletnica zmage v bitki pri Hlumcu na Češkem se je slavila na čisto švabski način. Dasi leži mesto na Češkem, dasi so se bili v bitki na strani zmagovalcev tudi Čehi in dasi so zmagali Rusi — vendar pri proslavi stoletnice ni bila izpregovorjena niti ena češka beseda. Slavnostni odbori že vedo zakaj so izključili od proslave slovanski živeli.

Zatirani so Nemci v slovenskih pokrajinah, vlada ravna z njimi kot s pastorki, Slovence pa »crklja«. Pomislite ljudje božji: Slovenci imajo višjo obrtno slovensko šolo v Ljubljani in v Trstu 14 državnih učiteljev na družbinih šolah. Mi ubogi Nemci imamo pa med Slovenci samo okolo deset srednjih šol in še več drugih malenkosti. Kakšna krivica se nam godi! Tako zdihuje alpski švab v »Ostdeutsche Rundschau«. — Kaj, kako so ljudje nesramno predrzni, že idijoti postajajo vsled te svoje impertinence!

Cenjeno uredništvo. Popolnoma prav ste imeli, da ste povedali, kam vodi naš narod sedanja klerikalna vzgoja. Kam naj vodi vsa ta hinavščina in treščalstvo. Ako naš narod posvečujejo Brezmadežni — ali je s tem rečeno, da bo Brezmadežna nas varovala pred tujci? Narodni boj le vendar boj sile in moči — in ne beški blagoslovi pri tem nič ne pomagajo. Nemci in Italijani se na to ne bodo ozirali, da celo avstrijska vlada tega ne bo vpoštevala in morali se bomo braniti sami, če ne bomo hoteli poginiti. To je resnica, ki

lje do glasbe (ker je bil Slovenec in ga je umel. — Op. pisca). Vendar se je naučil na učiteljsku zelo malo. Glavno znanje si je pridobil šele s samoučenjem. Kot učitelj v Zagorju ob Savi se je pečal s pevovodstvom, do katerega pa ni imel nikoli pravega veselja. (Do tu po Novih Akordih, letnik XII. stran 20). Pomanjkanje lahkih, melodioznih in v narodnem duhu zloženih zborov ga je napotilo, da je pričel skladati take zборе. In v teh je res neprekosljiv! Koga ni očarala njegova prekrasna »V snegu« (Hribi še beli so, rože še ne cveto...). S kakim polnim občutkom smo tenorji peli: »Samo moje srce, žalostno bode še...« Kdo ne pozna njegove srčkane »Petnajst let«? (Moja ljubica šteje 15 let.) — S takimi skladbami ej navdušil Adamič ne le pevsko zboro, ampak tudi poslušalce. In zakaj? Ker je znal ubrati ljudem — srčno struno. Adamič je naš velenadarjen, ne najplodovitejši, ampak vedno napredujoči skladatelj, ki je pred 11 leti pričel z lahkimi, lepim mešanim zborom »Lipa« a se vsled nadarjenosti in neumorne pridnosti povzpnil do zborov ki jih v moderni slovenski glasbi štejejo med najboljše (Ecce dolor — Kralj Matjaž [še v rokopisu]). Novim Akordom je od početka zvest, vztrajen in posebno čislani sotrudnik. O tem bi

jo mora vsak priznati — zato je boj proti narodnosti boj proti narodu — in kdor ga vodi — je sovražnik naroda.

Iz Rumunije nam piše naš poročevalec, da med vojaštvom zelo divja epidemija, tudi med častniki. Vsak dan je polno mrtvaških sprevozov. Veliko tisoč jih je obolelo na koleri. To je nekaka kazen božja za rumunsko baharijo. Vsi slavospevi o zmagovitem pohodu so utihnili. Vse se boji grozne črne smrti, ki diha v vrstah rumunske armade. Rumuni seveda celo stvar prikrivajo. »Sicer pa,« tako konča naš dopisnik — »tudi pri vas na Slovenskem divja črna kuga. Pogubila bo mnogo ljudi, da bi le ne okužila celega naroda. Kar je bolno umrje, kar je zdravo, živi.

Iz Aljažvega Doma v Vratih se nam poroča, da je sedaj pod Triglavom krasno vreme. Oni turisti, ki zaradi prejšnjega dežja niso zlezli leštos na snežnikov kranjskih sivga poglayarja lahko to store sedaj. Ako pa se jim zdi prepozno, naj stopijo vsaj v Vrata, da pogledao Triglavu v obraz. Peričnik je zdaj jako lep — Aljažev Dom je izborno preskrbljen. Vsak dan sveže meso, piške, cviček, rizling. Dne 6.—7. t. m. bo loy na divje koze. Kdor tega še ni videl, naj pride pogledat. — Kdor želi sobo, lahko sporoči po pošti oskrbniku Dobišku, da sobe rezervira. Do sedaj je bilo v Aljaževem Domu 985 turistov

Slovenska gimnazija v Gorici je zasluga — kakor pravi »Slovenec« — dr. Gregorčiča. »Slovenec« se menda sam ne zaveda, da je s tem obsodil dr. Susteršiča in kranjsko klerikalno stranko sploh. Dr. Gregorčič je torej lahko izposloval slovensko gimnazijo v Gorici, ki ni čisto slovensko mesto (občina je v laških rokah) in v deželi, ki je samo s tremi petinami slovenska, dr. Susteršič, ki je vsega mogočen na Kranjskem, ki je voditelj najmočnejše slovenske stranke, pa ne more izposlovati ene slovenske srednje šole na Kranjskem, ki je s 96 odstotki slovenska dežela. Prva slovenska srednja šola je torej ustanovljena na Primorskem, na Kranjskem imamo pa še vedno za 4 odstotke švabov tri polne švabske in pet švabsko-slovenskih srednjih šol! Ako bodo klerikalci še dolgo neomejeni gospodarji na Kranjskem, se zna še zgoditi, da bomo imeli Slovenci na Primorskem že srednje in strokovne šole, ki jih bo morala obiskovati tudi mladina s Kranjskega, ker tukaj ne samo da ne bomo nič napredovali, temveč bomo najbrže še nazadovali. O.

Pozor lovci! Tekma Irmačev dne 8. t. m. se ne vrši v Domžalah ampak v Mengšu in sicer po tem-le sporedu: a) ob polu 9. uri sestanek v gostilni »pri Gregorcu«; b) ob 9. uri ogled k tekmi prijavljenih psov in zrebanje vrstnega reda; c) ob pol 10. uri pričetek tekme; d) od 12. ure odmor pri Gregorcu; e) ob 2. uri nadaljevanje tekme; f) ob 6. uri konec tekme; g) ob 7. uri razdelitev daril in tovariški večer pri Gregorcu. Odhod vlakov iz Ljubljane (šišenski kolodvor): ob 7-32, 11-50 in 3-12; prihod v Mengeš: 8-25, 12-46, 4-06. Odhod vlakov iz Mengša: 1-48, 5-19, 9-40 zvečer; prihod v Ljubljano: 2-41, 6-15 in 10-30. Razentega pa bo vozil tudi avtomobil in sicer je prostora za 20 oseb; kdor se želi peljati z avtomobilom naj pride ob 7. uri pred kavarno »Evropa«. Vožnja z avtomobilom stane 3 K v Mengeš in nazaj. Vabimo še enkrat vse lovce in prijatelje lova da se te prireditve vsaj kot gledalci udeležijo. Po prigašenih tekmovalcih soditi bo tekma izredno zanimiva.

nam urednik g. dr. G. Krek znal marsikaj povedati! — Napredno učitelstvo je lahko nanj ponosno, rekoč: »Naš je!«

Oskar Dev, sodnik v Kranju, se bavi že od mladih let z glasbo. Sam navdušen in izvrsten pevec, je znal povsod, kjer je služboval navdušiti tudi zmogne slovenske pevce in pevke za slovensko pesem ter jih vadi petja, zlasti slovenskih narodnih pesmi, ki jih je mnogo nabral in lepo harmoniziral (glej: Sl. nar. pesmi. I. 1906. zal. L. Schwenner, in: »Koroške slov. nar. pesmi«, izdala Gl. Matice). — Ta je izdala tudi že več njetica). — V Zagrebškem hrvatskem narodnem gledališču so izvajali 21. marca 1911. njegovo enodeljansko opero »Povratek«. Uglasb je tudi več lepih samospjevov. — Z.

Josip Hatze, nadarjen mlajši hrvatski skladatelj, čigar skladbo »Noč na Uni« za mešan zbor, s tenorskim samosplovim in spremljevanjem orkestra je izvajalo hrvatsko pevsko društvo »Kolo« na koncertu 6. nov. 1909 v Ljubljani. V zagrebškem hrvatskem narodnem gledališču so izvajali 21. marca 1911. njegovo enodeljansko opero »Povratek«. Uglasb je tudi več lepih samospjevov. — Z.

Lastnike psov pa še posebej opozarjamo na to, da tekmujejo lahko tudi taki psi, ki nimajo še rodovnika; to pa le v tem slučaju, ako odgovarja lo plemenskim znakom in je upati, da se čisto pokolenje naknadno dokáže, potem odločujejo sodniki. Zato na svidenje 8. t. m. v Mengšu.

Ogenj. Dne 28. avgusta krog 7. ure zvečer je pustil trgovec Jože Fidej iz Kala voz z ovsnenimi otepeli pred hišo posestnika Jožeta Smrdelja. Na doslej nepoznan način je začel okrog ene popolnoči ta voz s slamo goreti. Ogenj se je oprjel tudi Smrdeljevega poslopja in poslopja Gašperja Zigmara in ju je vpepelil. Fidej ima škode 5000 K. Smrdelj 1900 K, za Zigmara se pa še ne ve. Ogenj so domačini lokalizirali.

Otrok padel v gnojno jamo. Preteklo soboto popoldne je padel 15 mesecev stari posestnikov sin Rudolf Marolt iz Pšate v nesterženem trenutku v neko nepokrito, z gnojnicopolnjeno jamo. K sreči je to zapazil ponesrečenec devetletni bratec, ki je takoj prihitel na mesto nesreče. Posrečilo se mu je izvleči brata na suho in ga tako otepi gotove smrti.

Med prepilom ga obstrleli. V noči na 31. p. m. je delavec Janez Suštarčič iz Črnega Potoka pri Litiji med prepilom izprožil več strelav na svojega nasprotnika, posestnikovega sina Ljoteta Rozina in ga smrtno nevarno ranil.

Ne želi svojega bližnjega žene. ker boš lahko aretiran, kakor je bil aretirani pretekli ponedeljek 18letni Hrvat Jože Janež na Selu pri Mostah. Takole je bilo. Janežu je ugažala žena nekega tamošnjega posestnika in šel je pod njeno okno. Razume se, da jo je klical, kakor je že navada. Žena pa se ni brigala zanj — pač, zbudila je svojega moža, in mu naročila, naj nažene vsiljivca, ki hoče motiti zakonsko njuno srečo. Mož je res hotel pregnati nadležnega, ki pa je naenkrat postal surov. Začel je razgrajati pod oknom in še nož je izvlekel iz žepa. Pa kar nad gospodarja. Medtem pa je prišel stražnik in je Janeža aretirali. Gospodar in njegova žena sta imela mir.

Aretacija goljufa. 19letni Franc Erklavec iz Device Marije v Polju je bil uslužen v zadnjem času kot krojaški pomočnik v Semiču pri Metliki. Fant je napravil več dolga, ki pa mu je bil silno neljub. Hotel se ga je orestiti in to na nepošten način. Pobegnil je 16. p. m. iz Semiča in je mislil, da je vse dobro. Stražnik v Ljubljani ga je pa aretirali. Sodisce pravi, da se bo z goljufom že pomnilo.

Velika železniška nesreča na Srbskem. Kakor se iz Beograda poroča, je dne 2. t. m. ob 5. uri zjutraj trčil vojaški vlak v prazen vlak, ki je prihajal iz Niša. Pri tem je bilo deset vojakov na mestu mrtvih, štiri na težko poškodovanih.

4 mrtvi, 22 poškodovanih. »Lokalizer« poroča iz Soluna: Na progi Solun-Carigrad je dne 3. t. m. nekoliko vagonov zadelo v postaji Sargol v grški vojaški vlak. Več vozov je popolnoma razbitih; 4 osebe so ubite, 22 je deloma težko, deloma lahko ranjenih.

Se ena železniška nesreča. Dne 2. t. m. sta se dva v enaki smeri vozeča brzovlaka pri Aisgulu med Nawas-Junktion in Kirkby-Stephen na Angleškem zadela. Uradno se poroča, da je devet oseb mrtvih, deset pa poškodovanih.

Kolera na Ogrskem. Zdravstveni odsek v ministrstvu za notranje zadeve poroča, da so se pojavili v vasi Kiszolyva v bereški županiji štirje sumljivi slučaj, izmed katerih sta bila dva smrtna. Bakteriološka preiskava je dognala kolero. Ministrstvo je odposlalo zdravstvenega nadzornika tja. V vasi Voloč se je primerilo pet sumljivih slučajev. Trije bolniki so umrli. V teh slučajih je bila bakteriološka preiskava doslej negativna. O tem se še poroča: V vasi Kiszolyva in Voloč so doslej konstatirali 25 slučajev azijske kolere. Po oblastvenih trditvah je bila bolezen zanešana iz Galicije. Meje so zaprli. Pravio, da je izhodišče epidemije ob železniški progi Munkač-Stribj.

Poplave na Ogrskem. V Gyergyö-Nemetah se je utrgal oblak. Ves kraj je poplavljen. Vse hiše so se sesule. Izpod razvalin so potegnili pet mrtvih. Prebivalstvo je zbežalo v hribe. V pokorju Magura se je utrgal oblak, vsled česar je pridrvelo mnogo vode v mesto, ki je preplavila ceste. Voda je podrla mnogo dreve, odnesla živino in 15letno dekle je utonilo. Škoda je ogromna. V dolini Czirne je bila strašna nevihta. Potoki so tako narasli, da so odnesli s seboj živino, dreve itd. V Czirni je udrila voda v hiše in odnesla opravo. Po cestah ni mogoče hoditi. Škoda znaša nad 100.000 kron.

Zborovanje naprednega učiteljstva v Ljubljani.

Ljubljansko občinstvo opozarjamo, da se dobe vstopnice za sobotni koncert, ki ga priredi učiteljstvo, v tobakarni pri J. Dolencu — Presernova ulica. (Pri glavni pošti.)

V nedeljo popoldne je v »Narodnem domu« veliko slavnostno zborovanje v proslavo 25letnice združitve jugoslovanskega naprednega učiteljstva v skupno »Zvezo«. Dostop na to zborovanje ima vsakdo, ki se zanimala za gibanje. Na zborovanju bodo govorili zastopniki vseh slovanskih učiteljskih zvez.

V spomin na združitev slovenskega naprednega učiteljstva izide poseben spominski spis, ki ima očrtati vse delo tekom 25 let. »Učiteljski Tovariši«, glasilo naprednega učiteljstva, izide v slavnostni obliki. Te publikacije se lahko dobe potom ljubljanskih knjigaren, kdor jih želi.

Slavnostni banket, katerega se udeležijo vsi napredni odličniki, se vrši v Parkhotelu »Tivoli« v nedeljo popoldne. Napredne učiteljice so iz prijaznosti vzele vse priprave za ta banket v lastno režijo.

Vsled pičlega časa in da se učiteljstvo v čim večjem številu udeležijo v ponedeljek (8. t. m.) velike Ciril-Metodove skupščine v Domžalah, nas naproša »Zaveza«, da tudi potom našega lista preključimo izlet v Kamnik, ki je bil določen za nedeljo popoldne.

Vnanjim udeležnikom, ki so se priglasili za prenočišča, naznanjamo, da vsled prijaznosti in gostoljubnosti ljubljanskega občinstva s prenočiščami ne bomo v zadregi. Vsak prijavljen udeležene naj se v to svrhu ob svojem prihodu zgleda v načelstveni pisarni Učiteljske tiskarne, Frančiškanska ulica št. 8. Tam bo tč. urad pripravljalega odbora, kjer dobi vsakdo informacije za prenočišče in banket.

V soboto, dne 6., 7., 8. in 9. t. m. se bode predvajal v Kino- »Idealu« film

»Zaročenca«

po slovitem literarnem romanu Aleksandra Manzoni. Predstave ob 3., 5., 7. in 9., v nedeljo ob pol 11. dopoldne.

Ljubljana.

— **Opozarjamo na »klerikalno procesijo**«, ki se jutri nadaljuje. V sprevedu bodo nastopili tipi raznih udeležnikov katoliškega shoda n. pr. klerikalen župan, čuk, naraščaj, marinarice itd.

— **Zakaj se vendar »Slovenec« ujeta nad našo notico,** da so klerikalci Nemcem »živijo« vpili in sicer tudi tistim Nemcem, ki žive tu. Ali mar ni res? Saj smo citirali vendar klerikalno poročilo! Kličali ste tukajšnjim Nemcem »živijo« — tedaj tudi tistim, ki hodijo v kazino; ne morete utajiti pa je. Zakaj bi se sramovali simpatij, ki jih gojite za Nemce, ko imajo vendar isti cilj kot vi, uničiti slovenski narod.

— **»Slovenec« piše:** »Sloven. gimnazija v Gorici je velik kulturni dogodek za naš majhni in povsod zastavljeni narod. To je edina državna gimnazija na jugu, ki bo izključno slovenska. Pomembno je pa tudi, da bo nameščena v narodno tako važni točki kakor je Gorica. Ni nobena tajnost, da je to predvsem nad prizadevanj dr. Gregorčiča, kojega zasluge zlasti na šolskem polju mora vsak Slovenec hvaležno priznati, naj sicer z njim v vsem soglašajo ali ne.« In list tega moža je gorški nadškof Sedej prokel in izobčil iz listov, ki jih sme slovensko ljudstvo čitati. — To ste Slovenci, vsa čast vam.

— **Lepo reč izveemo iz včerajšne prve ljubljanske notice v »Slovencu».** Iz te notice sklepamo, da klerikalni pisarji kupujejo tinto, s katero majo poštene ljudi, iz svojega.

— **Mislil po katoliškem shodu.** Množica, ki veliko misli na večnost, redi na tisoče trebuškov za sedanjost — sama pa huiša, da ji kosti pokajo.

Na jeziku pridigarjev je duša človeška neprecenljiva, v njih žepih pa velja toliko, kolikor jim kdo da.

Žurnalisti pisajo v sedanjem času tvarino, kakor je v sv. pismu, bi dobil brezplačno stanovanje in hrano v nebesih.

Verska nestrpnost je bila vir neizrečeno velikega človeškega gorja — pa to ni ljudi še izučilo, ker naj-

vejši prefrigancl jo netijo v svoje pohlepne namene.

Sad splošne kulture se bo šele takrat prikazal, ko se bodo ljudje nehali brigati za duše drugih po smrti.

Pozlačena obleka, oprema, pestre slike in cvetje, kadilo, zvonjenje in orgljanje, so dolgi prsti, ki segajo v žepe ljudske mase.

Nerazsodnega človeka omami šegretanje s temi sredstvi — to je stara umetnost krogov, ki rešujejo človeške duše.

Hinavščina vedno nese — prodati je treba le svojo moškost in svojo človeško zavest.

Palmisti človeške duše z jezikom v peklu, v to je treba le srčne surovosti — vzdigniti jo na stopinjo pravega človeka, v to treba pa plemenitosti in požrtvovalnosti.

Veruj — pa ne brez miselnosti; upaj — pa ne brez miselnosti; ljubi — pa ne brez miselnosti; ljubi — pa ne brez miselnosti.

— **O katoliškem shodu prinaša** — kakor čitamo v »Slovencu« — »simpatičen« članek glasilo hrvatske kmetske stranke »Dom«. Kolikor nam je znano, je vodja te stranke in urednik »Doma« oni Stjepan Radić, ki je rekel leta 1904, v Beogradu zbrani jugoslovanski mladini, da za katoliške Slovence toliko časa ne bo dobro, dokler jih ne prekolne — Rim! Od tega niti deset let še ni in Radić proslavlja ljubljanski klerikalni shod in piše, da Sokolom ne služi na čast, da so dostojno spremili k večnemu počitku velikega narodnega dobrotnika, Fr. Babiča. Sicer pa je Radić znan kot neresen človek in klerikalci bi bolje storili, da se ne sklicujejo na sodbo takega — »moža«, ki bo čez eno leto morda zopet trčil, da je klerikalizem največja nesreča za naš narod.

— **Ljubljanski Schrey odlikovan,** za včerajšnje številko prepoznano došla nam je iz Rima brzjavna vest, da je med drugimi za katoliški shod zasluženi možni odlikovan gospod Schrey, kateri je postal vitež Silvestrovega reda. S tem odlikovanjem — red nosi se na širokem rdečem traku iz težke svile pod ovratnikom — spojena je tudi neka posebna noša, bel frak, modre pantalone, rdeče lampas in »Sturmhut« bogato z zlatom obvezan. Ta kraj se sme nositi le pri procesijah, katerih se g. Schrey sedaj v starosti tako rad udeležuje. To je pa v nasprotju s sklepom narodno napredne stranke, da se bodo po njenem priporočilu izvoljeni odličniki le cesarskih maš udeleževali, nikakor pa ne procesij toliko časa, dokler ne bo dal škof Bonaventura, kot glavni in odgovorni vodja klerikalne žurnalistične popolnega zadoščenja za povodom spontanega narodnega slavlja dne 23. maja 1907 po »Slovencu« in »Domoljubu« nesramno razžaljenim naprednim gospodim in gospodičnam. Ljubljancem nudil se bo torej pri senklavskih procesijah slikovit prizor sijajne Schreyove uniforme in njegove viteške postave.

— **Prva žrtve.** Predvčerajšnjem je »Slovenec« imenoval brivca Zajca na Dunajski cesti, češ, da je zabavljaj proti katoliškemu shodu. Omenil je »Slovenec« seveda, to samo zato, da bi poštenemu slovenskemu obrtniku škodoval in res: očetej franciškani, ki jih je do sedaj bril imenovani brivec, so se na enkrat spomnili, da neki njihov »brat« tudi zna briti in so Zajcu odpovedali. »Slovenec« je pa sedaj kost na mestu in po prvem uspehu bo sedaj še z večjo verno iskal novih »grešnikov« po Ljubljani. Zanimivo pri tem je to, da napredni listi ne smejo priobčiti imen onih »naprednih« Ljubljancov, ki so počastili katoliški shod z zastavami, ker bi se za te ljudi takoj zavzel — cenzorjev rdeči svinčnik.

— **Nekoliko več varstva za javne nasade in moralo.** Na trgu Tabor oziroma na prostoru nekdanje Francotove hiše stoji še en par kostanjevih dreves. Otroci tiste okolice pa so domalega že popolnoma uničili še stoječe kostanje in nikdo se ne najde, da bi poskrbel nekoliko za red. Posebno bi bilo potrebno tudi iz moralnih ozirov kaj ukreniti, kajti dečki že precej dorasli zlezajo po dreveju v tolikem številu, da je kar na vsaki veji eden ali dva in tomijo veje ter opravljajo svojo potrebo iz dreves ne glede na to, da so manjši otroci obojega spola pod in v neposredni bližini dreveja in da vse vidijo. Če je tudi trg Tabor določen za ljubljansko »Saharo« vendar teh par kostanjevih dreves naj bi se pa le ohranilo.

— **Javen poziv.** Na dnevnem redu so pritožbe delavske zavarovalnice proti nezgodam v Trstu. Naša zakonito utemeljena želja je, da se ustanovi podružnica tega zavarovalnega zavoda v Ljubljani. V tem smi-

slu se je sprejela tudi na shodu delavne zveze kranjskih obrtnih združenj zadevna resolucija. Referent na tem shodu g. Fr. Ks. Stare, sobni silkar v Ljubljani je ta predlog utemeljeval, Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu se čuti vsled tega utemeljevanja živo zadeta. Napetost je proti g. Fr. Ks. Staretu sama, dalje njen ravnatelj g. Karol Colenc in predstojnik g. Henrik vitez Zabony radi njegovega govora tožbo radi prestopka zoper varnost časti. O tej tožbi se vrše obravnavo v Ljubljani. G. Fr. Ks. Stare nastopi za svoje trditve, ki jih je izgovoril v interesu vseh slovenskih udeležencev dokaz resnice. — Inkriminirajo se glasom obtožnice naslednje besede: »Mera dolgoletnih kričev, zapostavljanja naših interesov ter brezsrčnega zatiranja naših zavarovancev, ki jih zadene težka peza nezgode pri delu, je polna do vrha ter glasno kliče po pomoči brez daljnega odlašanja... da se našim ponesrečencem dele pičle podpore in da se jim pritrjuje, ko so prišli v nesrečo, s trdo brezsrčnostjo pripadajoče jim podpore... Pri upravi ni potrebne pozornosti in štedljivosti, kadar gre za režijske izdatke. Denar se razsiplje za nepotrebne stvari. Postopa se z vso obzirnostjo in radodarnostjo napram laškim interesom, zlasti onim iz Italije. Tako pa prihaja, da ima zavod navzlic trajno rastočim prispevkom, ki žulijo in garajo prizadete gospodarje in njih uslužbence, leto za letom velikanske primankljaje... Ubogim ponesrečencem in njih sirotam se odteguje pod različnimi pretekami na vnebovpijoč način celo one skromne podpore, ki jim gredo po zakonu. Položaj je v resnici nevedržljiv in kliče glasno po pomoči... Industrijalci in obrtniki v deželi kranjski imajo vitalen interes na tem, da pride pri upravi delavskega zavarovanja zoper nezgode po tolikih letih krivice in zapostavljanja do rednih razmer, vrednih urejene in pravne države.« — Tako se glasi besedilo obtožnice. To besedilo ni točno. Govor, ki ga je imel g. Fr. Ks. Stare je besedno pravilno natisnjen v brošurici, ki jo je izdala delavna zveza kranjskih obrtnih združenj o slavnostnem zborovanju, a vsebina je deloma identična z govorom g. Stareta. Ker nastopi g. Fr. Ks. Stare dokaz resnice za svoje trditve, prosimo vse interese, posebno ona iz delavskih in podjetniških krogov, da poročijo konkretne slučaje, s katerimi se da govor g. Fr. Ks. Stareta utemeljevati z navedbo datuma zadeve in imena ter slučaja samega na naslov zagovornika g. dr. Fran Novaka, odvetnika v Ljubljani.

— **K veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Domžalah bode vozil skupščinarje poseben vlak dne 8. septembra.** Odhod iz Ljubljane ob poldnešnih dopoldne, na Ježici postaji vlak in odpelje naprej ob devetih in 43 min., prihod v Domžale ob desetih 11 min. Radi male daljave se voznika ni znižala. Vabimo vse družbene prijatelje, vse zavedne Slovence, pa tudi one, ki še nimajo pravega spoznanja o veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda, da se udeležijo letošnje velike skupščine in njej sledeče veselice v Domžalah kar najštevilneje. Udeležba bodi toliko, da bode zborovanje napravilo utis onih lepših slovenskih taborov iz dobe narodne probuje.

— **Šišenski »Sokol« priredi cvetlični dan** v korist slovenskega »Sokolstva« v ponedeljek dne 8. septembra 1913 na cestnem omrežju spodnješišenske občine. Napredni Šiškarji, zopet apeliramo na vašo neomajano zvestobo in zavednost, da izpolnite svojo narodno dolžnost in opomorete »Sokolstvu« do gnotne podpore, ki jo je posebno sedaj potrebno. — Vsi oni, ki imate cvetlice, darujte jih »Sokolu« za to plemenito narodno prireditel in ne pustite, da zvenijo po vrtovih, ampak da doprinese cvetje izdatno podporo za vresničenje sokolskih stremljenj. — Ve zavedne dekleta pa, odzvajate se klicu »Sokola« in pojdite in pridno razpečujte cvetje, da bode uspeh tim lepši. Pokažimo svetu, da smo bili in bomo. Nazdar!

— **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani** naznanja s tem, da je danes prejela srečke I. avstr. državne razredne loterije ter so iste na razpolago subskribentom pri njeni blagajni, počenški s 15. septembrom 1913.

— **Pogreša se od 1. septembra 1913 Alojzija Valušnik,** roj. Banovec. Ponoči ob 12. uri odšla je iz svojega stanovanja Cerkvena ulica št. 21 II. nadstropje, zapustivši v sobi svoje štiri male neposkrbljene otročice. Ker so sedaj otroci brez očeta in matere, se lahko zgodi kaka nezgoda, se v tem oziru prosi slavno policijsko ravateljstvo, da ukrene potrebne korake. Govori se, da je pobegnila proti Italiji.

— **Moric in njegov prijatelj,** kakor tudi drugi izborni spored se predvaja danes zadnjikrat v Kino

Idealu. Jutri specialni večer z danškim umetniškim silmom »Morska podgana«. (Ples na vrvi čez morje.) V soboto do torka »Zaročenca«, 4 dejani, predvaja se 2. uri. Cene razven II. prostora za 10 vinarjev zvišane. Torek »Popadur«, Nardisk veselejša.

— **Loterijske številke:** Gra dec: 84, 41, 60, 87, 38.

Trst.

Skočila je v morje. Bilo je zvečer okoli 7. ure. Na pomol »Sanita« je prišla mladenka. Nekaj časa je gledala na vse strani, ali jo morda kdo ne opazuje, potem pa je skočila v vodo. Strbunk vode so zaslišali nekateri ljudje v bližini, prišli so takoj do dotičnega mesta, kjer so videli potapljačjo se žensko. Z velikim trudom so deklico vendarle rešili iz morja. V tem času pa so drugi telefonično poklicali zdravnika iz rešilne postaje. Ta je takoj prišel. Mladenka je smrdela po alkoholu. Odpeljali so jo v mestno bolnišnico. Vzroki poskušane samomora so do sedaj še neznani. Upijala se je pa najbrže zato, da bi imela dovolj poguma, da izvrši usodepolen korak.

Konj ga je sunil. Voznik Andrej Kocijančič, star 33 let, stanujoč na Vrleti št. 315 se je peljal z dvema konjema po ulici G. Galilei. Med vožnjo mu je padla uзда iz rok. Kocijančič stopi iz voza in hoče pobrati uzo. Ta hip pa ga sune konj z vso silo v glavo. Kocijančič je padel takoj nezavesten na tla. Prepeljali so ga v mestno bolnišnico. Njegov položaj je opasen.

— **Čudovito, čudovito.** V uredništvu »Edinosti« se je porodil v noči od nedelje na ponedeljek neki akademik, o katerem se je mislilo prvotno, da je iz Nabrežine. Ta novorojenec je padel pred več leti nekje na cesti zavrt v meniško kuto. Komur gre — naj sne.

Drama ljubezni.

V Beogradu se je zgodil te dni žalosten slučaj, ki kaže vso grozno ženske maščevalnosti. Obenem pa je to globok vzdih iz globin življenja, iz vira strasti in boja, iz raja ljubezni in iz pekla sovraštva. Dogodek se je zgodil v Paluli v Beogradu.

Stara ljubezen.

Spoznala sta se že pred tremi leti in sta se zaljubila. On se je imenoval Joša Mijatović, delavec v pivovarni, ona je bila vdova Elizabeta Velger, stara 26 let, tudi delavka. Toda počasi se je njegova ljubezen ohladila in ona je to čutila. Očitala mu je nezvestobo. Toda ljubila ga je še vedno.

Poroka z drugo.

On je upal, da se bo počasi privadila tega, da ne bo njen in se je zaročil z drugo. Dne 31. avgusta se je hotel poročiti. Ona ni ugovarjala. Toda naenkrat je v nji dozorl grozov sklep — hotela se je maščevati.

Slovo.

Hotela se je z njim posloviti. Zato ga je povabila k sebi. Rekla je, da hoče preživeti z njim še eno noč — potem naj gre in naj se poroči z drugo. Saj bo zadnjikrat On ji te prošnje ni mogel odbiti in je prišel k nji.

Noč maščevanja.

Večerjala sta skupaj in sta se lepo pogovarjala. Ona je govorila z njim, kakor da je naravno, da si vzame drugo — kajti ona je vdova in ima že 26 let. »Privoščim ti srečo« — mu je rekla... Samo še posloviti se je hotela. Po večerji sta šla spat. Of treh ponoči je nekaj počilo v sobi.

Žrtve.

Prebivalci v hiši niso vedeli, kaj se je zgodilo. Zjutraj so ženske prišle na dvorišče in so jo našle obešeno na slivni na dvorišču. Nastal je krik. Osedje so hiteli v sobo. Tam je ležal on na postelji s krvavo glavo. Bil je še živ.

Ponoči, ko je on utrujen od ljubezni zaspal, se je splazila ona k mizi in je našla tam sekuro. Udarila je po njem. Mislija je, da ga je ubila, zato je šla in se je obesila. Njega so prepeljali v bolnico. Ali pojde na poroko z drugo — kdo ve, kajti rane na glavi so nevarne. In rane na srcu?

Junakinja.

Današnji moderni svet ima pač mnogo Ksantip — a malo Spartank. Tudi ne nudi današnji čas ženi toliko prilike, da bi posegla v krvavi boj. Njeno junakstvo je skrito v boj za družino. Sufražetke so junakinje svoje vrste. Delavke, ki ob enem z delavci zahtevajo pravice, so junakinje moderne dobe. — Ob času francoske revolucije so tudi ženske stopile v bojne vrste. Ohranilo se je več imen teh junakinj. Tudi v zadnji balkanski vojni smo videli žene v boju. Neka-

K. JURMAN OPTIK IN ŠPECIALIST Selenburgova ulica

Optični zavod z električnim obratom. — Aparati, poljska kukala, daljnogledi.
Za prvovrstno tehniko se jamči. — Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

tere bojevnice prve revolucije so si pridobile priznanje.

Prva nositeljica »zvezde hrabrosti« je bila neka Belgijčanka, ki je živela in se bojevala pod Napoleonom I. Zgodba prve odlikovane junakinje je pikantna in je zapisana v zgodovini častne legije.

Junakinja se je imenovala Marija Jeanne Schellinek, rojena 25. julija 1757 v Gentu. S 35. leti je 15. aprila 1792 kot prostovoljka stopila v 2. belgijski bataljon. Imenovana je bila za desetnika. Dne 15. junija 1792 se je v vrstah armade Dumouriez udeležila vojne pred Jemmapes, v kateri je bila s sabljo šestkrat ranjena. — Kmalu, ko je ozdravela, se je v Belgiji udeležila vojne leta 1793 in 1794. kot seržant; 1795 se je bojevala na Holandskem; od tam je marširala v Italijo; kjer se je javno izrazilo častno priznanje za njeno vzgledno obnašanje pri Arcole v bitkah 15., 16., in 17. novembra.

Spomladi 1797. so jo Avstrijci zajeli in odvedli v jetništvo, iz katerega se je povrnila na Francosko, po sklepu miru v Campo Formio dne 11. junija 1798. Leta 1800 je zopet v taboru v Italiji in 1804 potem, ko se je Napoleon odločil, da ne pojde na Angleško, marveč v Nemčijo, se je seržantka Marija Schellinek bojevala v vrstah hrabrih junakov, katerim se je Napoleon imel zahvaliti za zmagi pri Slavkovem. — Tam jo je v stegno zadel kroglica, toda vzlic temu si je na bojišču izvojevala pas podčastnika. Patent jej je bil izročen leta 1806. Kot častnik se je leta 1806 udeležila pruske vojne ter bila 15. oktobra ranjena pri Jeni. Leta 1807. je bila še enkrat v vojni na Poljskem.

Sedaj je pa pričela pešati in trpljenje ter bolezen sta jo prisilili, da je morala iti v zasluženi pokoj. Bila je takrat 52 let, imela je 17 službenih let, udeležila se je 12 vojsk, bila osemkrat ranjena in imela za seboj častno priznanje hrabrosti. Cesar jo ni hotel odslužiti, ne da bi jo izvenredno odlikoval. Dne 20. junija 1808 jej je lastnoročno izročil križec častne legije: »Madame«, jo je nagovoril. »jaz vam podarim 700 frankov penzije in vam podelim križ častne legije. Vzemite iz moje roke »zvezdo hrabrosti«, katero ste junaško zaslužili! In obrnivši se k svojim častnikom, je dodal: »Moja gospoda, priklonite se prespoštljivo pred to junaško gospo!«

Zvezda od cesarja pripeta na uniformi ženske - vojaka, je čisto naravno zbudila živo ljudsko fantazijo; tako se ni ta prizor pozabljen med ljudstvom. Ko je Napoleon I. z Marijo Louise leta 1811 prišel v Gent, bil, ali pravo bila je cesarici predstavljena podčastnik Schellinek. Cesarica jej je podarila svilnato obleko, eno brožo in par uhanov.

Stari Gentčanje se še dobro spominjajo stare Schellinek, ki je bila naročena v gledališču in se ponašala z zvezdo častne legije, katere se je bliščala na državni obleki, katero jej je podarila cesarica.

Umrla je v Moninu leta 1840 v visoki starosti 83 let. Od tega časa nima nobena inozemka križa častne legije.

NAREDBE O UPRAVI NOVIH DEŽEL.

Belgrad, 3. septembra. Izšla je kraljeva naredba o upravi novih dežel, ki legislativno še niso pridružene srbskemu kraljestvu, kar se zgodi šele v prihodnji skupščini.

SRBSKA PRINCA.

Budimpešta, 3. septembra. Srbski prestolonaslednik Aleksander in princ Pavel sta došla v Budimpešto, kjer jih je na kolodvoru sprejel srbski generalni konzul. Ostala sta v mestu 5 ur. Potujeta v Italijo. Prestolonaslednik je videtizelo izmučen. Na bojišču je videl na lastne oči posledice kolere, kar ga je precej živo dirnilo.

VOLILNA REFORMA V GALICIJI.

Dunaj, 3. septembra. Danes je konfiriral z grofom Stürgkhom vodja Rusinov, Levicky. Grof Stürgkh mu je z ozirom na volilno reformo v Galiciji dejal, da Korytowsky vedno konfirira s strankami in da bo že prihodnji teden prišlo do vidnih rezultatov.

BERCHTOLD.

Budimpešta, 3. septembra. Trdovratno se vzdržuje vest, da se grof Berchtold prihodnjih delegacij že ne udeležil, temveč da napravi mesto drugemu.

PROTI MACEDONSKIM »PATRIOTOM«.

Belgrad, 3. septembra. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Povodom agitacijskega potovanja sofijskih profesorjev po Evropi, ki zahtevajo za Macedonijo avtonomijo, piše organ srbske vlade »Samouprava«:

»Z rešitvijo macedonskega vprašanja ni nihče tako prizadet kot člani bolgarskih macedonskih organizacij, ki so vstvarili na Bolgarskem za sebe privilegiran položaj in so imeli od svojega »patriotizma« velike koristi. Oni so radi rentabilnega patriotizma macedonski problem z bomba, nožem in krvavo propagando tako komplicirali, da je Evropa mislila, da se ta problem sploh ne da rešiti in si nikakor ni upala spuščati v njegovo reševanje. Člani bolgarskih macedonskih organizacij so odvedli Bolgarsko na stranpot in končno so jo uničili. Sedaj, ko so izgubili vir svojega rentabilnega patriotizma, hodijo po Evropi in zahtevajo za Macedonijo avtonomijo. Ali, ako je pod turškim režimom pomenila avtonomija napredno, pomeni sedaj nazadnjaško politiko. Macedonija le po strašnih žrtvah pripadla trem civiliziranim državam, ki so že dokazale, da so zmogljive stopiti v evropsko skupnost ki so večkrat dokazale, da so sposobne upravljati s svojimi narodi. Ki jim dajejo vse dobrote kulture in civiliziranega reda. Srbija je v okoliših, ki jih je dobila, hitro vnela mlr in red. ki vlija novim državljanom respekt in ljubezen; ona bo ignorirajoč »patriotično« industrijo bolgarske propagande in s pomočjo starih izkušenj kmalu uvedla red v celi Macedoniji, katere prebivalstvo lo bo blagoslovilo. Ali navzlic vsemu temu ne sme sofijska macedonska organizacija niti za trenotek pozabiti na to, da Macedonija pod srbsko upravo ne bo ono, kar je bila pod turško upravo in da ne more biti več vir dobičkarnega patriotizma in tudi ne nemirov in krvavih propagand.

Iz tega članka vladnega lista se vidi, da misli srbska vlada nastopiti z vso energijo proti vsakemu poskusu iz Sofije, da bi se začelo s kako četaško akcijo v Macedoniji. Srbija je dovoli močna, da vsak tak poskus se v začetku popolnoma onemogoči.

ZAKAJ POSTAJA BOLGARSKA MIROLJUBNA?

Belgrad, 3. septembra. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Te dni so začeli ubirati v Sofiji izredno miroljubne strune. Celo »Mir«, ki je vedno hujskal proti Srbiji, piše sedaj, da je nekoristno misliti na kako revanšo in da je najbolje in edino pametno, ako se Bolgarska akomodira novemu položaju. To spremembo treba vzeti z največjo rezervno, ker zd se, da je bolgarsko časopisje samo zato spremenilo ton pisanja nasproti Srbiji, ker so z Pariza namignili, da ne bodo dali Bolgarski nobenega posojila, ako se bo vdala saniam o revanši. To je merodajne kroge v Sofiji zastrašilo in začeli so se zavedati vse resnosti položaja. v katerem se Bolgarska nahaja. Morda se pod pritiskom tega spoznanja resnično mislijo akomodirati novim razmeram, mogoče je na tudi to, da se samo delajo take, da bi dobili posojilo — vsekakor pa je treba sprejemati vse vesti o spremembi razpoloženja na Bolgarskem z največjo previdnostjo.

Odgovorni urednik Radivoj Korenč.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

v Ljubljani
sporoča vsem bratom, ki se udeležijo zleta na Vrhniko bratske »Ljubljanske sokolske župe«, da se zbiramo v nedeljo ob 6. zjutraj pri bratu Krapežu (Gosposka ulica). Odjezd točno ob pol 7. zjutraj. Vsa podrobna pojasnila daje tajnik odseka brat Jos. Rohrmann. Zleta se udeležimo ob vsakem vremenu!
Odbor.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Črkoslikarji se sprejmejo v stalno mesto proti dobremu plačilu. Pismene ponudbe pod »Črkoslikarji« na »Prvo anončno pisarno«. 794-3.

Kontoristinja, zmožna nemškega, slovenskega jezika ter strojepisja želi službe. Ponudbe pod »Strojepisika« na »Prvo anončno pisarno«. 803-1

Dve gospodični

(uradnici) iščeta čedno opravljeno sobo s posebnim vhom in dobro hrano. — Ponudbe z navedbo cene pod A. P. na »Prvo anončno pisarno«.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Tovarna pianinov
Anton Pečar, Trst
ulica Farneto štev. 42.

izdeluje po naročilu pianine, ki so po svoji konstrukciji, dobrem materialu in najnovšem lastnoizumljenem modelu dosegli vsepovsod najboljši sloves. Priporočam se slav. učitelstvu, preč. duhovščini i. dr. veleuglednim krogom za naročila, kakor tudi vsako uglaševanje in popraviljanje glasbenih instrumentov.

Fotografske aparate

in vse potrebščine ima v zalogi
drogerija in fotomanufaktura

„ADRIJA“
v Ljubljani, Selenburgova ulica 5.
Zahtevajte cenike!

Zastonj dobi panama slamnik

kdor kupi pri meni blaga v vrednosti čez K 40.—. Imam priznano ogromno zalogo kostumov, paletov, kril in bluz za dame in deklice, oblek, površnikov in klobukov za gospode in dečke, kakor tudi dežnih plaščev in pelerin po izvanredno nizkih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Oglejte si

pred nakupom izgotovljene obleke, sukna in pelerine za odraslo in

:: šolsko mladino ::
v trgovini

»Pri Škofu«

Ljubljana, Pred Škofijo štev. 3 — zraven škofije — nasproti gostilne »Pri Sokolu«.

Gospodinjite najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje znati kavi podobnega »pravega« Francka z kavim mlinčkom.

In zakaj?

Ker »pravi« Franck

posедуje blagovonjav okus, povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pri-datek.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

SKODA, KI SO JO NAREDILI RUMUNI.

Sofija, 3. septembra. Bolgarska in rumunska vlada sta se sporazumeli v tem smislu, da določi mešana komisija velikost škode, ki so jo bolgarskemu prebivalstvu povzročile rumunske čete. Za slučaj, da bi imenovana komisija ne mogla določiti odškodnine, določi isto druga, višja komisija, nakar bo rumunska vlada sklepala.

Del. glavica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 1,000.000.

8,000.000 K. Stritarjeva ulica štev. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4 %

Poslovalnica »Prve ces. kr. avstrijske državne razredne loterije«.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Tržiču

(Gorenjsko)

(najmodernejšo podjetje monarhiije)

Varstvena znamka.

otvori meseca septembra lastno prodajalno

LJUBLJANA

na drobno **Breg 20** na debelo

v Cojzovi hiši.